

İlaç Konusunda Müşterek Pazar

Ecz. Nezh ULAGAY

Memleketimizin müşterek pazara hakiki üye olması ve 12 ve 24 senelik devrede ilaç sanayiinin millî kalabilmesi ve halen sahip olduğu statükoyu muhafaza etmesi için alınacak tedbirleri kaba bir görüşle bilgilerinize sunuyorum.

Raporun dercedilen ham madde istatistikleri Devlet İstatistik Enstitüsü 1968 Yıllık Dış Ticaret İstatistikleri'nden alınmıştır.

Bir numaralı ana istatistik ilaç ham maddeleri listesinde hakikatten ilaçta tüketilen ham maddeleri nazarı itibare almaya gayret edilmiştir. Birkaç anket daha yapılabilseydi listeden daha emin olunabilirdi. Bu bilgilerin bir eksperlerden kurulu komisyonda eleştirilmesinde fayda mütalâa ediyorum.

Büyük değer taşıyan tedbirler kısmına yeni düşünceler de ilâve edilmesi kabildir.

Rapor, Roma Anlaşması tetkik edilmeden kaleme alınmıştır. Bu yönden tetkik edilmesi tavsiye olunur.

Müşterek pazara asli üye olarak girmemiz arifesinde normal 12 yıl olan geçiş dönemi ve 24 yıla uzayan koruma devresi zarfında ilaç sanayiinin ayakta kalabilmesi için düşünülen tedbirler :

Müşterek pazar ve buna benzer milletlerarası integrasyonlar iktisadî ve endüstriyel yönden bir arada yaşama imkânını sağlamaya matuf çalışmalardır. Bu gibi topluluklara iştirak etmek için en başta üye memleketlerin ve kendimizin,

1. Sermaye birikimi,

2. Marifetli iş gücü birikimini tahlil etmek, kıyaslamak icap eder. Bu faktörler ne kadar çok birikiyorsa kalkınma potansiyeli o kadar fazladır.

Memleketler arası yapılacak kıyaslamada üretimleri kıyaslamak lâzımdır. Meselâ üretimin büyük kısmını ziraat veyahut toprak altından yalnız maden çıkararak bir toplulukla sınırlı mamul üreten ve üretiminde daha fazla insan gücü kullanan toplulukların, sermaye birikimleri arasında ikinci grubun lehinde büyük farklar vardır.

İçine girmek istediğimiz müşterek pazara üye memleketlerde;

1. Sermaye birikimi,
2. Hünerli insan gücü,

çoğtur ve bu topluluklar daha verimli üretimler üreterek her gün düne nazaran daha zenginleşmektedirler.

Memleketimiz ile Hollanda ve İtalya arasındaki millî gelir ziraat ve sanayi gelirlerini bilgilerinize sunuyorum.

Türkiye 1968 cari fiatlara göre millî gelir tahlili, nüfus ve istihdam dağılışı :

	Milyar (000)
Ziraat, ormancılık ve balıkçılık	29.545.000
Sanayi	17.301.000
İnşaat	6.066.000
Toptan ve perakende ticaret	8.551.000
Münakalât	6.165.000
Bankacılık	7.471.000
Gayri menkul	3.263.000
Kamu hizmeti	9.583.000
	<hr/>
	87.945.000

Dış kaynak gelirleri	304.000
Direkt vergiler	11.248.000
Amortismanlar	4.554.000
	<hr/>
	104.050.000

Nüfus	33.785
Aktif nüfus	13.395
Ziraat, ormancılık,	
balıkçılık	9.251
Sanayi	1.585
Servis	2.071

Hollanda 1968 cari fiatlara göre milli gelir tahlili, nüfus, istihdam dağılışı (Florins) :

Ziraat, orman, balık	4.830.000
Sanayi	27.270.000
Banka, sigorta	12.350.000
Nakliye	4.870.000
Diğer servis	7.160.000
Kamu sektörü	9.730.000
Diğer dünya kesimlerinden	
glirler	620.000
Millî gelir	66.830.000
Nüfus	12.787
İstihdam	4.555
Ziraat, balıkçılık	359
Endüstri	1.854
Diğer meslekler	2.342

İtalya 1968 cari fiatlara göre milli gelir tahlili, nüfus, istihdam dağılışı (liret) :

Ziraat, orman, balıkçılık	4.591
Sanayi	12.645
İnşaat	3.341
Özel sektör servis	15.936
Kamu idarî gelir	4.924
Diğer	46.741
Nüfus	53.941
İstihdam	19.069
Ziraat	4.247
Sanayi	7.890
Servis	6.932

Bu kıyaslamalar memleketimizde yukarıda işaret etmiş olduğum gibi, çaba, daha ziyade az sermaye ve az

marifetli işçi ile elde edilmektedir. Ve bunun sonucu olarak üretim maliyetlerimiz daha pahalı olmakta ve tabiatıyla sermaye birikimi yavaş ve buna bağlı olarak marifetli insan gücü çok yavaş büyümektedir.

Hükümetimiz bu dengesizliği iza-
le maksadıyla 1930 da başlayan 1955
den sonra daha ciddi şekilde sınai ko-
ruma tedbirleri almıştır.

- İthalâtı tahdit,
- Kota sistemi,
- İthalâtı men,

gibi bu tatbikatın neticesi olarak sı-
nai üretimleri bir güç kazanarak re-
kabet edecek duruma geleceklerdir.

**Bu tedbirlerin içine girmek iste-
diğimiz müşterek pazar için de ne şe-
kilde normale getirilmesi ve mensup
olduğumuz ilâç sanayiinin durumu :**

Memleketimizde 6224 sayılı ka-
nunun tatbikatı ve İkinci Dünya Har-
bi için de ve harbin bitmesini takip
eden senelerde Türk ilâç sanayii millî
ve yabancı olarak büyük inkişaflar
kaydetmiştir.

1968 senesi tahmini tüm olarak
896.500.000 TL.sı değerinde bir üretime
ulaşmış, bu üretimin 349.000.000 TL.
sı 12 adet yabancı ilâç fabrikaları ta-
rafından üretilmiş ve piyasaya arz
edilmiştir. Bu firmalar Amerikan,
İsviçre, Alman ve İtalyan olmakla
beraber Amerikan ve İsviçre men-
şeli olanların müşterek pazar mem-
leketlerinde büyük tesisleri vardır.

Bu firmalar inkişafı 1955'de
başlayarak ve çok süratli bir gelişme
kaydederek halen ilâç tüketiminin
% 40'ını üreterek rahat şekilde ve her
sene artan bir tempo ile tüketime arz
etmekte büyük isimleri dolayısıyla
tabib ve halk nezdinde itibar görmek-
tedirler. Bakiye üretim, % 60'ın bir
kaç tanesi batı anlamında tesis olmak
üzere irili ufaklı 100'e yakın millî mü-

essseseler tarafından üretilmektedir.

Yeni kuruluşların mamulleri tüketimde çok müşkül yer bulmaktadır. Halen müşterek pazar gibi batılı rakipleri himaye edecek ortam olmadığı halde ilaç sanayii milli kolunun gelişmesini yukarıda izah ettiğimiz sebeplerden kısıtlanmış bulunmaktadır.

Buna rağmen ilaç sahasında yabancı firmalara müsaadeleri 1968 senesine kadar devam etmiştir.

Yabancılarla rekabet eden müesseselerin durumu ve lisans imalat meselesi :

6224 sayılı Kanunla çalışmaya başlayan yabancı ilaç firmalarıyla rekabet edebilme amacıyla memleketimizde yatırım yapmamış yabancı firmalarla işbirliği yapan millî firmalar, yabancı mamulleri bünyelerinde «lisans» altında imâl ederek memleketimizin milli hudutları içinde tüketim piyasasına arz ederek satışlarını arttırmakta ve gelişmelerini hızlandırmışlardır. Bu firmalarla yapılan imalat anlaşmaları Türkiye dışı satışları kati şekilde kısıtlamıştır. Bu hususta Birleşik Arap Cumhuriyeti ile ikili anlaşma çerçevesi içinde yapılması düşünülen ilaç ihracatı için burada kurulu yabancı firmalar imkân sağladıkları halde, lisans ile çalışan millî firmalara bu kolaylık sağlanmamıştır. Bu tatbikat müşterek pazar ileri tatbikatında millî ilaç sanayinin karşılaşacağı müşküllerin manzumesine ilâve edilebilir. Bu açıdan 12 ve 24 seneye kadar uzanan koruma rejiminde millî ilaç sanayii ve yabancı sermayeli ilaç sanayii münasebetlerinin incelenmesi bir zaruret olarak ortaya çıkmaktadır.

İlaç sanayii milli kolunda koruma devresinde sermaye birikimi ve marifetli insan gücünü millî grupta

meydana getirmek lüzumunu belirtir çoğalan hazır ilaç tüketimine muvazi olarak tüketimi çoğalan gayri mamul ilaç ham maddelerinin tetkik edilmesi gerekmektedir.

Gayri mamul ilaç ham maddeleri tüketimi :

Memleketimizde 1968 senesi ilaç imalatı için tüketilen gayri mamul ham madde miktarı değerlerini Ek-de taktim ediyorum. Bu tüketimi listede göreceğiniz gibi 3 bölümde tasnif etmek kabildir.

1. Temel ilaç ham maddeleri,
2. İlaç ve diğer sanayilerde kullanılan ham maddeler,
3. İlaç sanayiinde pek az kullanılanlar.

Bu maddeler ithalat istatistiklerinin 05214 29'dan, 95 08 10'a kadar uzamakla beraber ana ilaç ham maddeleri 28 ve 29 pozisyonlarını bulmak kabildir.

Ek-de mufassal izahatını bulacağımız :

1. Ana ilaç ham madde değeri 3.700.967 Kgr. varmış olup 161.261.659,— TL.dir.
2. İlaç imalatında kısmen kullanılan ham maddelerin tüm değeri 15.420.447 Kgr. olup 52.548.929,— TL. değerindedir.
3. İlaç sanayiinde az ve pek az kullanılan maddeler de 59.251.396 Kgr. olup 165, milyon 446.294,— TL. değerindedir.

Bunların son iki tasnifde ilaç yüzdelerinin büyük olmaması gerekmektedir. Esas ilaç ham maddelerini birinci grupta mütalâa etmek lâzımdır. Memleketimize 6224 sayılı kanunla gelmiş firmaların bazıları, Batazolidin, Librium, Ergotamin tarta-

rat gibi ham maddeleri çok geri safhadan imal etmekte oldukları bilinmektedir. Başlamış olan bu üretimlerin de daha aşağıda izah ettiğimiz tetbirlere rağmen kuruluşların tetkiki ile gerekiyorsa 12 ve 24 senelik himaye devreleri kabzamına alınması.

Halk sağlığında kullanılması:

Antibiyotik

Hormon

Vitamin

Sulfamid

Enzim

gibi bütün grupları 29 pozisyonda bulmak kabildir. Tabiatıyla gelişmemiş bütün grupları 29 pozisyonda bulmak kabildir. Tabiatıyla gelişmemiş bir ülke olmamız dolayısıyla, bu maddelerin birçokları daha uzun zaman memleketimizde üretmemiz kabil olmayacaktır.

İlk 12 senelik hazırlık devresi zarfında raporun sonuç kısmında arz edeceğim tedbirler alındığında menşei nebatî ve hayvanî olan ve bazılarında yükde hafif pahada çok ağır olması hasebiyle daha küçük tesislerde ara maddeleri ithal etmek şartıyla memleketimizde üretilmesi kabildir. İthalâtı bir hayli irileşmiş olan bu maddeleri sırasıyla altlarında kısaca izahlarıyla bilgilerinize sunuyorum.

05 14 21 safra (kurutulmuş olsun olmasın)

392 Kgr. 78.937 TL.

madde halen tüketimi az olmakla beraber birçok ilâçlarda kullanılmaktadır. Memleketimiz de hayvan miktarı bakımından Avusturalya, Cenubî ve Şimalî Amerika'dan sonra gelenler arasında olduğundan yarımın ihraç meta olması kabildir.

20 16 51 Asetil salisilik asit

130.348 Kgr. 820.244 TL.

Halen Alman Bayar Firması tarafından çok geri bir safhadan başlayarak üretilmektedir. İthal malının uzun zaman gümrük duvarı gerisinde bırakılması lâzımdır.

29 36 00 Sulfamidler

102.396 Kgr. 5.138.405 TL.

Her ne kadar büyük kimya sanayiine ihtiyaç gösteriyorsa da miktar değerinin çok irileşmiş olması dolayısıyla ara kademedede yapılması düşünülebilir.

29 38 10 A grubu vitaminler

14.985 Kgr. 1.505.898 TL.

29 39 29 B grubu vitaminler

17.007.Kgr. 2.033.265 TL.

29 38 90 diğer provitaminler ve vitaminler

57.629 Kgr. 6.020.562 TL.

Hepsi sentez yoluyla yapılmaktadır. Süratle çoğalan nüfusun sağlık hizmetlerinde bilhassa besi eksikliği hastalıklarında büyük değeri olan bu maddelerin de icabında uzun devreli himaye edildiğinde üretilmesi düşünülebilir.

29 39 29 Diğer hormonlar ve müstakları

1.646 Kgr. 10.948.97. TL.

Bu grubu : 29 39 23 - 29 39 25 - 29 39 25 - 29 39 26 gruplarıyla beraber mütalâa edilmesi icap eder. Tedavide çok mühim rolü olan bu maddelerin çoğu ara maddelerini batı avrupanın en büyük hormon üreticileri Shering, Organon, Roussel'den başka ülkelerden yarı mamul satın alınmaktadır. Kiloça hafif pahaca ağır olan bu maddeleri Know - How olarak üretmemiz kabildir. 12 ve 24 senelik devrelerde himaye edilmesi.

29 40 29 Diğ er enzimler
24.914 Kgr. 2.099.020 TL.

Ekserisi salhane tâli mahsulle-
rinden yapılmaktadır. Memleketimiz-
de imali s ıratle geliřtirilebilir. Belki,
 retim fazlası ihraç edilebilir.

29 42 34 Kodein
1.598 Kgr. 1.759.662 TL.

Hususi kanunla ithalâtı, Toprak
Mahsulleri Ofisi'ne verilmiřtir. Ana
ham maddesi afyondur. Birçok лке-
ler bizden afyon alır ve bize kodein
ve diğ er afyon alkaloidlerini satar-
lar. Kamu sekt oru olarak st nde
durularak yarın kurulacak fabrika
için 12 ve 24 senelik devre iğ ersine
alınması.

29 42 39 Diğ er nebatî alkoloitler ve
bunların tuzları, eterleri, es-
terleri ve m ıstakları
11.898 Kgr. 5.905.888 TL.

Ziraat memleketi olmamız hase-
biyle birçokların çıkarıldığı nebatla-
rın memleketimizde yetiřtirilmesi ka-
bil olduğ undan ileride memleketimiz-
de bilhassa ham madde bakımından
dış arıya bağlı kalınması y n nden hi-
maye programı iğ ersine alınması.

29 44 b utin antibiotik kabzamını iğ i-
ne alan bu pozisyon :

29 44 11 Penisillin, m ıstakları ve
tuzları
32.080 Kgr. 6.334.612 TL.

29 44 12 Stroptomisin m ıstakları ve
tuzları
24.357 Kgr. 5.521.400 TL.

29 44 13 Tetrasiklin m ıstakları ve
22.069 Kgr. 6.822.482 TL.

29 44 14 Kloromisetin (Kloramfeni-
kol m ıstakları ve tuzları)
6.314 Kgr. 922.866 TL.

29 44 15 Triotrisin m ıstakları ve
tuzları
115 Kgr. 272.480 TL.

29 44 16 Basitrasin m ıstakları ve
tuzları
500 Kgr. 104.874 TL.

29 44 17 Sritromisin m ıstakları ve
tuzları
2.757 Kgr. 3.767.222 TL.

29 44 18 Neomisin ve tuzları
936 Kgr. 367 TL.

29 44 21 Polimiksin ve tuzları
24 Kgr. 244.933 TL.

29 44 22 Kanamisin ve tuzları
244 Kgr. 1.107.800 TL.

29 44 23 Viomisin ve tuzları
59 Kgr. 181.952 TL.

29 44 24 Sikloserin ve tuzları
161 Kgr. 187.593 TL.

29 44 25 Kolimisin ve tuzları
11 Kgr. 184.733 TL.

29 44 26 Groseo fulvin ve tuzları
520 Kgr. 644.425 TL.

29 44 29 Diğ er antibiyotikler
29.033 Kgr. 685.981 TL.

Gayri mamul ilâç ham maddele-
rinin en b uy ck kısmını teşkil etmek-
tedir. T um olarak 119.180 Kgr.
47.351.349 TL. deđ erdedir.

Halen :

29 44 13 Tetrasiklin ve tuzları
22.069 Kgr. 6.822.482 TL.

29 33 29 Diğ er antibiotik
29.033 Kgr. 20.685.981 TL.

grubu iğ inde m italâa edilen oxtetra-
siklin imal etmek y izde y z millî ser-
maye ile kurulmuş Ansa Fermantas-
yon Fabrikası pek yakında faaliyete
gececek ve ileride diğ er antibiotik ne-
vilerini de programına alması kabil-
dir.

Memleket ilâç t uketiminde % 30
u kabzayan bu gayri mamul ham
maddenin g umr ck indirimleri mut-
laka 12 den sonra başlaması lâzım-
dır.

30 01 11 Karaciğ er h ulâsası
5.889 Kgr. 371.956 TL.

Halen memleket ihtiyacının bir kısmı memleketimizde üretilen ham madde ile imal edilmektedir.

Salhane tâli mahsulü olan bu maddenin şimdilik senelik sarfiyatı 80 ton civarındadır. Tüm memleket ihtiyacı için 200 ton tedarik etmek kabildir. Büyük kısmı gıda maddesi olarak tüketilmekle beraber üstünde ciddi durulduğunda ihraç maddeleri arasına girebilir. Mutlaka 12 senelik himaye devrine alınması.

Netice : Mühim olan gayri mamul ilaç ham maddelerini toplayan 29 00 pozisyonu üstünde daima himaye alabilme imkânlarının sağlanması diğer kimya sanayi kollarında 27 00, 28 00 pozisyonları hakkında umumi görüşlerinin alınması yerinde olur. Üç grup üstünde sıraladığımız gayri mamul ilaç ham maddelerinin 1968 fiilî ithalâtına göre mufassal bilgileri ek istatistiklerde bulmamız kabildir.

Türkiye ve müşterek pazar ilaç sanayit fiyatı karşılaştırılması :

Prof. Dr. Ahmet Aker, yukarıda konu ile ilgili olarak İstanbul Sanayi Odası'na muhtelif sanayi dallarında 130 firma ile yaptığı araştırmada birçok sanayi kollarında sonuçlara vardığı gibi ilaç sanayi hakkında da aşağıdaki sonuçları vermektedir.

1. Türkiye ilaç sanayiinin fiyatları Avrupa ekonomik topluluğu AET fiyatlarıyla gümrükler ve diğer vergiler çıkarılmak şartıyla karşılaştırılırsa AET'de 1\$ a satılan ilaç Türkiye'de 5,71 TL. ya satılmaktadır. Soların bugünkü rayici 9 TL. olduğuna göre Türkiye ilaç üreticileri Avrupa'da sattıkları 5,71 TL.lık ilacı 1 dolara alabilirler.

Demek ki her 5.71 TL. ilaçta $9.00 - 5.71 = 3.29$ TL.lık kâr etme

imkânı vardır. Tabii burada vergiler iade edildiği farz olunmaktadır.

Diğer taraftan 1 dolara muadili ilaç yapmak Türkiye ilaç endüstrisi 7.60 cent ilaç ham maddesi ithal etmektedir.

Bu sonuçlar 240 yabancı tıbbi müstahzar ilaç üzerinde yapılan incelemenin neticesidir.

Yukarıda bahsettiğim gibi bu avantajın sadece yabancı sermayeli şirketlere fayda sağlaması düşünülebilir.

Lisansla imalât yapan millî firmalar mevcut statiko içinde bu ortamdan istifade etmelerine imkân yoktur. AET tatbikatını ilaç sanayii lehine çevirmek, 12 ve 24 senelik devreler zarfında aşağıdaki tedbirlerin uygulanması lüzumludur.

İlaç sanayii bakımından alınması gereken tedbirler :

1. Yabancı sermaye müsaadelerinin kısıtlanması, kabilsen yeni yatırım için 12 senelik devre verilmesi,
2. İlaç patent tatbikatı ve burada millî firmaların imzalanmış :
 - a. İmalât anlaşmaları,
 - b. İmalât Know-How,
 - c. Ham madde imalât Know-How,gözden geçirilmesi, satışları yalnız Türkiye'de yapılı kayıtlarının kaldırılması,
3. İlaç gayri mamul ham madde geliştirme işini münhasıran millî firmalar nezdinde teşvik edilmesi, yabancılara kabilsen kati şekilde kısıtlanması ve memleketimizde üretilen ham maddeleri yabancı firmaların da almalarının sağlanması,
4. % 51 millî olmayan yabancı firmalara :

- a. Mamullerini ihraç,
- b. Gayri mamul ham madde üretimi kati şekilde kısıtlanması,
5. İlâç sanayiine kanunen tanınan % 25 kârı sağlayacak keyfi olmayan bir fiyat sisteminin tatbik edilmesi,
6. Boş kapasite yaratılmaması,
7. Yabancı firmalar kârlarının transfer ederek oto finansman imkânı kapatılması, sermaye ihtiyacı bu devre zarfında yeni müsaadelere bağlanması,
8. Millî firmaların gelişmelerinin izlenmesi, programsız olanları kredi ve diğer yardımların kısıtlanması,

Netice :

Görünüşte çok enteresan ve ilâç

sanayii için verimli olan bu neticenin dikkatle tahlil edilerek 12 ve 24 sene sonunda izahatımın başında bilgilerinize sunduğum tahliller müvacehesinde daha ziyade yabancı sermayeye yakılan yeşil lâmbaların bu himaye devresi zarfında kırmızıya çevrilmesini zaruret olarak telâkki ediyorum. Buna sari olarak izahatını verdiğimiz ve yukarıda sıraladığımız tedbirlerin alınması ilk 12 sene zarfında belki izahatımın başında iktisadî yönden bir arada yaşama imkânını ilâç sanayii yönünden sağlamış olur. Aksi tatbikat çok emek ve hakikaten memleket sağlığı hizmeti için kurulmuş büyük küçük bütün millî firmaların yok olmasını sağlamış oluruz.